

O d p i s .

NACZELNE DOWÓDZTWO W.P.
/Sztan Generalny /
W Nr. 11488/11

SEKCJA SPRAW WSCHODU.

P o u f n e .

KOMUNIAK T INFORMACYJNY
z dn. 24 września 1919 roku.

Ł O T W A .

55
PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Sprawy wojskowe.

Po upadku gabinetu Nodęży i ukonstytuowaniu się rządu, popieranego przez Ententę, rozpoczęła Łotwa w połowie lipca br. samodzielną organizację armji, wykazując dużo energii i inicjatywy.

Na czele armji łotewskiej stanął gen. Simenson, były minister wojny, który przy pomocy angielskiej misji wojskowej w Rydze zdołał w krótkim stosunkowo czasie doprowadzić liczebność siły zbrojnej do 30,000 regularnego żołnierza /załącznik Nr. 1/. Daje się odczuwać dotychczas brak artylerji której narazie Łotwa posiada tylko jeden pułk /8 baterji/

Zywność, ekwipunek, broń, amunicję otrzymują Łotysze od koalicji w dostatecznej ilości i braku nie odczuwają. Żołnierz jest ubrany nieźle, żywiony dobrze.

Ostatnio przesunęła armja łotewska front swój przeciw bolszewikom dalej ku północy, do Bożowska, zagiąwszy lewe skrzydło w kierunku st. Pytałowo /na linii Dźwińsk - Psków/ luzując oddziały estońskie. 1. dywizja i części 2. i 3. zajmują pozycje na froncie bolszewickim, pozostałości 2. i 3. dyw. załogują w Rydze i zajmują pozycje w rejonie st. Olsi /dawne okopy niemieckie/, broniąc dostępu do stolicy przed Niemcami.

Oprócz armji regularnej posiada Łotwa oddziały etapowe, sformowane z milicji ludowej, rozrzucone po obydwóch stronach linii kolejowej Mitawa - Libawa. Oddziały te mają stawić opór Niemcomw razie ich przesuwania się ku północy, lub północo-wschodowi.

Liczebność oddziałów etapowych dotychczas nie została ustalona, według luźno zebranych wiadomości od osób stamtąd przybyłych wynosi ok. 10,000 ludzi. Pobór rekruta przeprowadzony został tylko w niektórych częściach kraju, pobór powszechny mógłby powiększyć armję łotewską do 100,000 ludzi, narazie uskutecznić go nie można ze względu na brak umundurowania i uzbrojenia dla takiej ilości ludzi.

W początkach września oddziały niemieckie w Mitawie rozbiły załogę łotewską. Na skutek interwencji władz łotewskich gen. v. d. Goltz obiecał zwrócić odebraną broń pod warunkiem, że oddziały łotewskie opuszczą Mitawę, na co rząd łotewski nie zgodził się /radio z Moskwy /.

Armja łotewska pomimo energicznej pracy jej Naczelnego Dowództwa nie jest jeszcze w możności oprzeć się najazdowi rosyjsko-niemieckiemu, widać jednak dążenie odprowadzenia siły zbrojnej do stanu, który pozwoli na zajęcie innego stanowiska w stosunku do okupantów.

Umundurowanie i odznaki armji łotewskiej /patrz zał. Nr. 2.

Armja łotewska ubrana jest niejednostajnie: część jej nosi mundury niemieckie, a oddziały sformowane w ciągu ostatnich 2-ech miesięcy posiadają mundury amerykańskie. Szarże oficerskie i żołnierskie odznaczają się za pomocą gwiazdek na patkach, przyszytych na kołnierzach, zaś funkcja - za pomocą kantu na obydwóch rękawach.

Piechota, artylerja i saperzy mają patki o barwach narodowych /amarantowe z wązkiem srebrnym paskiem po przekątnej/ na których umieszczone są patki gwiazdki srebrne pięcioramienne:

pporucznik	-	1	
porucznik	-	2	
kapitan	-	3	
ppułkownik	-	1	duża
pułkownik	-	2	"
generał ppor.	-	3	"

na naramiennikach /sukiennych/umieszczony jest numer pułku. Artylerja zamiast numeru ma znak artyleryjski /2 armatki skrzyżowane Saperzy noszą na naramiennikach znak inżynierski.

Jazda ma patki na kołnierzach: 1.pułk biały, 2.pułk żółty 3.pułk granatowy i odpowiednie wypustki na czapkach.

Funkcje oficerskie:

odca plutonu	-	1	kant srebrny
" kompani	-	2	" "
" baonu	-	3	" "
" pułku	-	3	" złoty
" dywizji	-	2	dębowe liście

Szarże oficerskie oznaczają się za pomocą białych naszywek poprzecznych na patkach:

st. żołnierz	-	1	naszywka
kapral/sekcyjny	-	2	"
plutonowy	-	3	"
sierżant	-	1	" szeroka

Salutowanie nie jest obowiązkowe, wszakże wszyscy prawie żołnierze salutują.

W armji panuje karność i porządek.

Sytuacja polityczna:

Południowo-zachodnia część Łotwy jest zajęta przez wojska niemieckie i oddziały rosyjsko-niemieckie, rozlokowane wzdłuż linii kolejowych Libawa - Mitawa i Mitawa - Szawle. Niemcy pomimo nakazu Entente'y nie chcą opuścić zajmowanych obszarów, zasłaniając się umową zawartą w grudniu r.z.z z rządem łotewskim, pozwalającą im na osiedlenie się na Łotwie. Oddziały rosyjsko-niemieckie pozarzucają obecność swoją koniecznością zorganizowania się przed wyruszeniem do Rosji.

W istocie zarówno Niemcy, jak Rosjanie przebywają na terytorjum Łotwy, jako oddziały, których zadaniem będzie poparcie akcji, mającej na celu przywrócenie monarchji w Niemczech i Rosji. Osoby, przybywające z Łotwy zwierdzą, że dziś już Niemcy i Rosjanie w Mitawie nie robią tajemnicy z roli, jaką odegrać mają. Szerze demokratyczny, poniekąd nawet radykalny rząd łotewski nie może się z takim stanem rzeczy pogodzić i stąd wynikają konflikty, które trwać będą dopóki armja łotewska nie zdoła usunąć najeźdźców.

Według radiodepeszy z Moskwy rząd sówietów zaproponował rządowi łotewskiemu zawarcie pokoju. Jaką odpowiedź da Ryga dotychczas nie wiadomo. Prawdopodobnie zależy ona będzie od stanowiska, jakie zajmie rząd estoński, któremu Lenin uczynił identyczną propozycję.

Agitacja bolszewicka nie ma dotychczas na Łotwie powodzenia, pomimo radykalnego nastroju rządu i wrogiego stosunku ludności do baronów. Obecnie opracowuje rząd projekt reformy rolnej, dążącej do odebrania ziemi obszarnikom i oddania jej bezrolnym.

Stosunki Łotwy z Estonją są dobre, dawne nieporozumienia łotewsko-estońskie wywołane przez intrygi niemieckie, zostały zupełnie załagodzone i dzisiaj obydwa rządy, mając wspólnych wrogów /niemców i bolszewików/ działają w porozumieniu. Projekt zawarcia ścisłego sojuszu omawia się w prasie szeroko. Radiodepesza z Nauem donosi pod datą 16 bm., że prezes ministrów łotewskich wyjechał do Rewla z ministrami spraw zagr. i wojny w celu prowadzenia rokowań, zapoczątkowanych przez rząd estoński.

Z Litwinami żyją Łotysze w zgodzie. Wspólnie przeżyte trudne czasy okupacji niemieckiej zacieśniły przyjaźń tych narodów i bronią się one wspólnie przed naporem bolszewików.

Dla Polski Litwa usposobiona jest jaknajlepiej. Niemąły wpływ wywiera inteligencja, rekrutująca się głównie z Polaków, zamieszkałych Inflanty Polskie, gdyż Łotwa inteligencji i wogóle czynników państwowo-twórczych wcale nie posiada. Utrzymanie ścisłego i przyjacielskiego kontaktu z Łotwą nie napotyka wobec tego na trudności ze strony rządu łotewskiego, szczerze dążącego do zawarcia sojuszu z Polską.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Za zgodność odpisu: